

ONDER VREUGDEWIEKEN

AMSTERDAM UNIVERSITY COLLEGE

FEBRUARI 2013

36

HET HOUTBLAD

Niet duidelijk is hoe het onderkomen van het Amsterdam University College (AUC) contextueel uiteindelijk tot z'n recht zal komen. Nu nog is het een driedimensionaal reclamebord van menselijke huiselijkheid dat het gebouwengeweld van wis- en natuurkunde en informatica in het Science Park te Amsterdam op afstand houdt.

FOTO'S: MECANOO ARCHITECTEN DELFT/MACHTELD SCHOEP

Want deze wetenschapsenclave van 70 ha in de Watergraafsmeer is nog lang niet volbouwd, al is de tijd van dringen geblazen wel in aantocht. De kweekvijver voor innovatie, kennisuitwisseling en samenwerking in informatietechnologie, exacte wetenschappen en Life Sciences bevat naast een reeks onderwijs- en onderzoeksgebouwen ook al honderd bedrijven die het nuttige met het geldelijke verenigen (*scienceparkamsterdam.nl*).

Indrukwekkende inhoud Grootgrondinbezitner is de volledige Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica (FNWI) met een dozijn onderzoeksinstituten in de vakgebieden Aardwetenschappen, Biologie en Medische Biologie, Informatica en Logica, Natuurkunde, Scheikunde, Sterrenkunde, en Wiskunde. Daarnaast zijn er instellingen van indrukwekkende inhoud gehuisvest: Instituut voor Atoom- en Molecuulfysica

Joelend spel van dwarse lijnen en zig-zaggende schichten.

FOTO'S EN TEKENINGEN: MECANOO ARCHITECTEN DELFT (MACHTELD SCHOEP)

Restaurant met akoestisch(e) wand en plafond in gefineerd c.q. massief Siberisch lariks.

Plattegrond begane grond. **Legenda.**

1. Entree
2. Receptie
3. Pantry
4. Printer-/servicruimte
5. Kantoor
6. Techniek
7. Studentenvereniging
8. Expeditiegang
9. Opslag/expeditie
10. Keuken/opslag
11. Uitgifte keuken
12. Restaurant
13. Secundaire entree
14. Vergaderruimte
15. Terras

Een landschapje van vier daken met wisselende hellingshoeken is diagonaal, in noord-zuidrichting, op het vierkant van de cortenstalen onderbouw gezet.

De middenwand, bekleed met gegroefde lariksgefineerde akoestiekpanelen, rijst door het hele gebouw omhoog en is daarmee tevens ankerpunt voor wie de weg bijster is.

(AMOLF), Centrum Wiskunde & Informatica (CWI), Nederland eScience Center (NLeSC), SURFsara (ict-onderzoek) en eerste bewoner sinds 1946 (!) Nationaal instituut voor subatomaire fysica (Nikhef). Om de aanwas van studenten uit binnen- en buitenland enigszins te beteugelen, is een reeks appartementengebouwen met 721 woon-eenheden in de Meer verzezen. De geest blijft ook in de ultramoderne eeuw nummer 21 belangrijker dan het lichaam: de studiehokken zijn circa 30 m² groot.

Wetenschapskoor Sinds september 2012 heeft het Amsterdam University College, een gezamenlijke opleiding van de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam, zich bij het wetenschapskoor gevoegd. Zorgvuldig geselecteerd op academische kwaliteiten en motivatie, volgen maximaal 900 excellerende Nederlandse en buitenlandse studenten (50-50%) de driejarige *Liberal Arts and Sciences*-bacheloropleiding, waarin verschillende alfa- en bètavakken Engelstalig in elkaar worden gepluoid. Het les- en onderzoeksprogramma, dat maatschappelijke en wetenschappelijke vraagstukken in diverse disciplines onder de loep neemt, is ontwikkeld door topprofessoren.

Muntbestuiving De leiders van morgen moeten over de grenzen van talen, culturen en studievakken leren denken en werken. Alleen zo, is de droom, zijn de problemen van onze tijd en wereld oplosbaar. Onderwerpen die intensief en kleinschalig aan de orde komen, zijn onder meer: Gezondheid en Welzijn; Energie, Klimaat en Duurzaamheid; Leven, Evolutie en Universum. Het vak logica en argumentatie is voor iedereen verplicht en studenten leren allemaal een tweede vreemde taal. Kruisbestuiving vergt ook muntbestuiving: diverse instellingen en bedrijven ondersteunen 15% der studenten. De gemeente Amsterdam, Rabobank, Shell, Schiphol, AkzoNobel, KLM en PricewaterhouseCoopers zijn de weldoeners.

Kale vlakte Mecanoo architecten had weinig referentiepunten bij het ontwerp. Op de kale vlakte was alleen de Anna Hoeve aanknopingspunt, het laatste bewijs dat de Meer, drooggelegd in 1629, vroeger een veenpolder van veeteelt was. De hofstede, begin 20ste eeuw grondig verbouwd, is gerenoveerd en sinds 2009 de behuizing van café-restaurant Polder; ook is er een zaal voor zaken of feesten. Partner-architect Ellen van der Wal van Mecanoo: 'Het Science Park is vrij hard en zakelijk met al die universiteitsgebouwen. Daarom zijn we een dialoog aangegaan met de Anna Hoeve, waarbij we de materialisatie middelend hebben opgelost.'

Compact dorpje Dat tweegesprek is ook wiskundig op te vatten, in die zin dat de boerderij een worteltrekking van het AUC-gebouw is. Het laatste is natuurlijk veel groter en heeft ook veel meer zadeldaken. In een landschapje van vier met wisselende hellingshoeken zijn ze diagonaal, in noord-zuidrichting, op het vierkant van de onderbouw gezet. De gevels zijn uitgevoerd in robuust staal, maar door de roestbruine kleur (het gaat om cortenstalen platen) hebben ze toch warmte. In alle gevels zitten reeksen ramen van verschillend formaat, die het beeld niet alleen rijker maken, maar ook door hun verticale oriëntering het gebouw optisch meer hoogte geven; met 5.800 m² is het volume van vier verdiepingen op zich relatief klein. In principe zien alle gevels er ongeveer hetzelfde uit, en niet zonder reden. 'Enerzijds komt dat doordat het gebouw op een hoek staat, anderzijds is aan de andere kant nog een bouwontwikkeling voorzien. We wilden daarom vermijden dat het AUC met z'n achterkant naar iets toe zou staan.' Door al deze vernuftige ingrepen is het of er een compact dorpje is neergezet voor zwerfstudenten van heinde en verre.

Feest! Wat buiten voor een geoefend oog al te zien was, ontvouwt zich binnen in volle glorie, en wel met die kleur-ring dat er onverkort van een *blij* gebouw kan worden gesproken. Het is alsof alle voorzieningen handenklappend langs de muren zijn gaan staan om in het midden volop ruimte en vrijheid te scheppen voor juichende doorkijkjes, vrolijke vides, glunder knikkende trappen, in een joelend

COMPACT DORPJE VOOR ZWERF- STUDENTEN VAN HEINDE EN VERRE

spel van dwarse lijnen en zigzaggende schichten. Van vier kanten stroomt het licht alraams naar binnen, vanboven voegen daglichtkoepels daar lichtcascades aan toe. Op alle verdiepingen is het feest voor de studenten van excellent verstand! Ceremoniemeester Van der Wal: 'Ze hielden op een dies natalis indrukwekkende verhandelingen over hun levens en verlangens, waarbij het voor ons duidelijk werd dat we voor hen een open en vrije omgeving moesten creëren om een echte gemeenschap te vormen. In grote lijnen zit het studeren langs de gevels geordend, de interactie in het midden, al loopt het ook wel door elkaar heen.' Rationeel concept, informele uitvoering.

Deinende daklijnen Ook intern is bij de medewerkers op het bureau, de meesten met een studieverleden, gevraagd hoe en waar zij studeerden en een gemeenschap vormden. Zo ontstonden geleidelijk beeld en indeling,

Elke verdieping heeft een tweehoge grote ruimte. Op de begane grond is dat de zittribune met omgeving.

Een gevoel als thuis. Een beetje gezelschapsgehoorigheid is wel de bedoeling.

De robuustheid van beton, de warmte van hout en de rust van witte wanden, aangevuld met de AUC-kleuren zwart en rood.

waarin ook de op en neer gaande vlakken van de kanteldaken een belangrijke rol spelen. Ze suggereren een overkoepelende zolder waaronder het veilig en beschermd toeven is, als thuis. Pal eronder gaan verborgen studieplekken en de bibliotheek schuil. Filosofische vraag is natuurlijk in hoeverre dit idee van Hollandse gezelligheid, toch vooral verbonden met barre winters, bij studenten van andere (tropischer) culturen leeft. De deinende daklijnen zorgen evenwel voor voldoende scherpe contrasten, zodat de kneutersfeer van Unox-rookworst ten enenmale ontbreekt. Onder en boven in het gebouw staan vleugels die de open ruimtes vullen met velden klankballonnen. Een breedmonumentale trap, tevens zittribune, verbindt de vides van de verdiepingen met elkaar. Met enige ironie kun je spreken van het poppenhuis van Amsterdam.

Drie elementen Op de begane grond zijn de receptie, kantoren, techniek, vergaderlokaal, keuken en restaurant de belangrijkste ruimtes. Elke verdieping heeft, aansluitend aan de vide, een grote tweehoge hoofdruimte en daarnaast enkele en dubbele lokalen, studie- en projectruimtes (achter glazen wanden), kantoren en dergelijke. Op de begane grond is dat de zittribune, op de eerste etage de common room (gemeenschapsruimte), op de tweede het studielandschap en op de derde zijn dat de reading room en bibliotheek. In essentie is het een betonnen gebouw met een dakconstructie van staal. Eigenlijk is het interieur volgens Van der Wal in drie elementen samen te vatten die perfect met elkaar in balans zijn: 'de robuustheid van beton, de warmte van hout en de rust van witte wanden.' Dit wordt aangevuld met accenten in de Amsterdamse c.q. AUC-kleuren rood en zwart.

Siberisch lariks De compacte gebouwmassa betekent een optimale verhouding tussen gevel- en vloeroppervlak, wat veel bespaart op de energierekening. Andere duurzaamheidsmaatregelen zijn: veel natuurlijk daglicht, sedumdak (isolierend, waterbergend), warmte-koudeopslag en betonkernactivering.

Behalve een vloer van kops eiken bij de entree is verder op

grote schaal FSC- en PEFC-gecertificeerd Siberisch lariks gebruikt, massief, gelamineerd en gefineerd. Behalve voor de esthetiek, de rust en de warmte diende het ook een akoestisch doel. Door de grote open ruimtes en de betonkernactivering (= geen geluiddempende plafonds) moesten er maatregelen worden getroffen om het geluid tot proportie te brengen. Al is volgens Van der Wal een beetje gezelschapsgehoorigheid wel de bedoeling.

Kleurnuances De voornaamste akoestische voorzieningen zijn wanden die zijn bekleed met Bruynzeel Antisone, gegroefde panelen van 32 mm dik, gefineerd met lariks. Vooral de middenwand die door het hele gebouw omhoogrijst en daarmee tevens ankerpunt is voor wie de weg bijster is, is indrukwekkend. Alle brandvertragend behandelde latjes zijn welbewust in verschillende transparante kleuren geschilderd, wat het eigenlijk voor plafonds bedoelde materiaal een opmerkelijke grandeur geeft. De afwerking was een enorme klus. Het palet volgt de kleurnuances van lariks, die gaan van licht geelbruin naar oranjeachtig. Zeker zo overweldigend zijn sommige plafonds en de majestueuze dakvlakken die zijn uitgerust met het akoestische Derako Open Lineair-plafondsysteem in Siberisch lariks (950 m²). De lamellen op zwart doek (15 x 70 mm) zijn brandvertragend en blank afgelakt. Verder komt het lariks verspreid terug in binnenkozijnen, deuren, balies, balustrades en deeltrap treden van de tribune, in een repeterend ritme van herkenning en veiligheid.

Vrolijke vlam Van der Wal is duidelijk over de keuze van Siberisch lariks voor zoveel toepassingen. 'Het geeft eenheid, warmte en rust. En er zit zo'n vrolijke vlam in!' Als onbedoeld cadeautje geeft het oranje hout ook symbolisch de mix van alfa- en bètastudies weer. De wanden hebben een strakke radiale tekening, de plafonds een bonte vlamtekening en de overige elementen verenigen beide. De subtiele gift van de natuur wordt dankbaar en met een glimlach in ontvangst genomen. •

HANS DE GROOT

Locatie: Sciencepark 113, Amsterdam **Opdrachtgever:** Universiteit van Amsterdam **Ontwerp:** Mecanoo architecten Delft (mecanoo.nl) **Constructeur:** ABT Delft (abt.eu) **Aannemer:** Bouwbedrijf M.J. de Nijs en Zonen Warmenhuisen (mjdenijs.com) **Adviseur akoestiek:** DGMR Arnhem (dgmr.nl) **Interieurbouw:** Martens Interieurbouw Voorthuizen (martens-interieurbouw.nl) **Siberisch lariks plafonds:** Derako International 't Zand (derako.com) **Bruynzeel Antisone:** Bruynzeel Multipanel Zaandam (bruynzeelmultipanel.nl) **Bouwoppervlak:** 5.800 m² **Bouwperiode:** Februari 2011 - september 2012 (Opening: 21 september 2012) **Bouwkosten:** €9 miljoen